

Evangelikus Kántorlevél

Szerkeszti: Finta Gergely és Kinczler Zsuzsanna,
az Evangelikus Hittudományi Egyetem Egyházzene Tanszékén

A budapest-kőbányai evangelikus gyülekezet kántora

Gyermekkorom óta különös vonzalmat éreztem az orgona iránt, pedig Dunaújvárosban, ahol felnőttem, még templom sem volt. Ötévesen kezdtem zongorázni tanulni, és amint lehetőségem nyílt rá, kipróbáltam az orgonálást is. Ez Nagykanizsán történt, ahol keresztelő, majd —20 éves koromban— konfirmáló lelkészem, az áldott emlékezetű *Főnyad Pál* vezetett fel először az általam már 12 évesen oly nagyon csodált hangszerhez.

Egyetemi éveim alatt, Debrecenben *Sepsy Károly* református lelkipásztor, orgonaművész-tanár, a Nagytemplom orgonistája vállalt el magántanítványául. Csak évek múlva értettem meg, miért is kellett orgonálni tanulnom: evangelikus lelkészfeleségként jó hasznát vettem az addig tanultaknak.

Budapestre kerülve, 1984–1994-ig a rákoskeresztúri evangelikus gyülekezet kántora voltam, azóta pedig a kőbányai gyülekezetben orgonálok. *Kinczler Gyuláné*, *Emi néni* nyugdíjba vonulása után, 2000-ben választottak meg a gyülekezet kántorává. Immár 15 éve szolgálok főállású munkám és egyéb egyházi feladataim mellett a gyülekezet orgonistájaként. Az istentiszteleteken hangszeres játékkal működöm közre, vezetem a közös éneklést, és esetenként esküvőkön orgonálok.

A gyülekezeti éneklés előjátékként, illetve utójátékként nemcsak hangnemben odaillő zeneművet játszom, hanem próbálok az istentisztelet igei üzenetéhez illeszkedve „zenei imádsággal” szolgálni.

Kőbányai gyülekezetünkben az istentiszteleteken lassan egy évtizede már nem egyedül az orgona szól: kántortársam, *Gutyán Krisztián*, egykori gyermekbibliakörösömből lett zenésztársam baritonkürtön működik közre. Vasárnapról vasárnapra nagy odaadással látja el szolgálatát az énekszámok kirakásától kezdve az énekek dallamának játszásáig.

Orgonánk történetéről és diszpozíciójáról *Gálos Miklós*, aki a hangszer felújítási munkáit felügyelte, a következőket írta:

A kőbányai gyülekezet orgonája 1961-ben épült *Sulyok Imre* elképzelései alapján, *Stach Mihály*, az Angster-gyár egykori dolgozójának munkájaként. A kétmanuális, 13 regiszteresre tervezett orgona második manuálja 5 regiszterrel azonban anyagiak hiányában már nem készülhetett el.

A magyarországi orgonaépítés mélypontját jelentő években készült hangszeren természetesen látszottak keletkezésének körülményei. Ugyanakkor a gyülekezet egyházzene iránti szeretetét mutatja, hogy ilyen lehetetlen körülmények között is vállalták az orgonaépítést.

A 2002-ben befejezett munkák során *Váradi István* kőbányai orgonaépítő mester tette rendbe és bővítette az orgonát. A munkálatok első szakaszában a meglévő szerkezet felújítása történt meg, ezzel az orgona üzembiztosabbá vált. A második szakaszban, melyet megépült a második manuál öt regisztere, ezzel együtt bizonyos átalakításokra az első manuálon is sor került.

A munkálatokat a gyülekezet áldozatvállalása mellett a *lohjai finn testvér-gyülekezet* és a *György István* polgármester vezette X. kerületi Önkormányzat anyagi támogatása, továbbá *Smidéliusz András* lelkész és *Csepregi Gyula* felügyelő ügyszeretete tette lehetővé. Az újjáépített hangszert 2002. október 19-én *Harmati Béla* püspök szentelte fel.

Az orgona jelenlegi diszpozíciója követi Sulyok Imre eredeti elgondolásait, de figyelembe veszi a hatvanas évek óta eltelt idő tapasztalatait is. Az eredeti sípanyagot nagyrészt megtartó új diszpozíció a következő:

Főmű		Pozitív		Pedál	
Rohrflöte	8'	Holzgedackt	8'	Subbass	16'
Prinzipal	4'	Rohrflöte	4'	Oktavbass	8'
Hohlflöte	4'	Prinzipal	2'	Flöte	4' + 2'
Blockflöte	2'	Sesquialtera	$2 \frac{2}{3}' + 1 \frac{3}{5}'$		
Mixtur	3x	Gemsquint	$1 \frac{1}{3}'$		
		Tremoló			

Templomunk az elmúlt évben nagy belső felújításon ment keresztül. A meglehetősen sok porral járó munkálatok megkezdése előtt orgonánkat állagmegóvás céljából a Váradi cég szakemberei szétszedték és elszállították. Az újraszentelési ünnepen újra rendbe téve, a megszépült, megújult környezetben még szebben szólalhatott meg kedves hangszerelem.

Görög Zoltánné

Összefoglaló a nyári tanfolyamokról

A 147. nyári kántorképző tanfolyamot Fóton 2015. jún. 25.–júl. 11. között rendezték meg. A szokattnál valamivel kevesebben, 42-en jelentkeztek a tanfolyamra a 12–22 év közötti korosztályból. A tanfolyam lelkészei: Molnár Lilla és Bence Áron voltak. Róth Márton és Szezik Attila orgonát, Tüzes Marcell, Molnár Lilla, Kolba Hajnalka, Kolba Gábor, Balás Gergő és Vikol Márton elsősorban harmóniumjátékot tanított. Szolféztanáraink Pócs Miklós, Rozsnyai Gábor, Vértessy Júlia és Muntag Lőrinc voltak. Éneket Pap Kinga Marjatta, Kósza István és Haris Zsófi tanított. Újdonságnak számít, hogy hat napon keresztül az idősebb hallgatóknak lehetőségük volt magánének-órákra is; Kaisinger Ildikó volt a kurzusvezető. A tanfolyam énekkara június 28-án a főt, július 5-én a bényei evangélikus templomban szolgált más művek mellett Heinrich Schütz bibliai jelenetével, „A farizeus és a vámszedő” c. művel. Karnagyként és a tanfolyam vezetőjeként Bence Gábor szolgált.

Az idei júliusi tanfolyam 33 hallgatóval, 12 előadóval és 3 lelkész szolgálatával zajlott. Az előadók többségükben zeneakadémiát végeztek vagy annak jelenleg is hallgatói. Harmóniumot négy előadó tanított: Kocsis Krisztina, Remenár Tamás, Kérges Barnabás és Kérges Dániel, az orgonaoktatáshoz a szép számú orgonistánövendék miatt két tanárra is szükség volt, ezt a feladatot Németh Zsuzsa és Németh Sándor látták el. Az orgonista növendékek egyéni liturgikusorgonajáték-órákon is részt vettek Opicz József irányításával, aki 2014 szeptemberében óta a herfordi egyházzenei főiskola hallgatója. A szolfézs- és zeneelmélet-oktatást Nagy Melinda és György Erika végezték, egyéni énekórákra a hallgatók Hacknauer Bettinához, Thurnay Violához és Kérges Dorottya-hoz jártak. Az idei év újdonsága volt az egyéni hangképzés: Eredics Béla, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola hangképzés-tanára oktatott.

A kórusal idén Felix Mendelssohn-Bartholdy Richte mich Gott című zsoltárfeldolgozását és Heinrich Schütz Verleih uns Frieden című darabját énekeltük. Július 26-án a hévízgyörki gyülekezetben tett vendégszolgálatunk alkalmával énekeltük a Mendelssohn-darabot, illetve a bevezető liturgia gyülekezet által énekelt részeit helyett négyszólamú tételek hangoztak el a Karénekeskönyv 1. és 2. kötetéből.

A hangszeres vizsgát július 31-én, pénteken tartottuk, melyen minden hallgató számot adott tudásáról. Augusztus 1-jén a záró istentiszteletünkön pedig a hagyományainkhoz híven a főt evangélikus templomban adtunk hálát az eltöltött két és fél hétért. Az úrvacsorás istentisztelet liturgiáját az igehirdető lelkész, Weltler Gábor állította össze, s ezen az alkalmon a kórus mellett a hallgatókból alakult rézfúvós együttes is szolgált.

Németh Sándor

Az augusztusi főt kántorképző tanfolyamra rég nem látott nagy létszámban jelentkeztek a hallgatók. Összesen 57 fiatal tanított a lelkésszel együtt 14 előadó. A tanfolyam hallgatóinak több mint egyharmada új volt, sokan jöttek testvérek, unokatestvérek. Bár az újak között is volt néhány idősebb (14 éven felüli), elmondható, hogy a tanfolyam viszonylag fiatal volt. A Kárpát-medencén kívülről (Németországból, Franciaországból, USA-ból) is érkeztek olyan fiatalok, akiknek szülei évtizedekkel ezelőtt jártak a kántorképzőre.

Az orgonistákat korálkíséretre, evangélikus orgonairodalomra és liturgikus orgonajátékra Kocsis Anna, Mekis Péter és Tar Zita tanította; mindannyian diplomás orgonisták. A szolfézszt Haga Kálmán és Lay Gabriella oktatta, zenei diplomájukat hosszú évek főt tapasztalatai egészítik ki. Harmóniumon az orgonatanárok mellett a konzervatóriumot végzett Buza Zsófia és Barabás Dorottya, az egymást váltó Hevér László és Vajda Ivett, valamint Homoki Olga, Kertész Botond és Kertész Péter (okleveles, gyakorló kántorok) tanítottak. Éneket minden előadó tanított, teljes egészében énekkoktatással Balás Dóra foglalkozott, aki oklevele énekvizsgáját már abszolválta. Nagy Zoltán békéscsabai lelkész és Simon Attila fásori hitoktató lelkész végzett szolgálatot a tanfolyamon, akik szintén fiatal korukban ismerték meg a Mandák életét.

Az énekkari munkát 2001 óta Kamp Salamon, a LFZE professzora irányítja a tanfolyamon, aki a karvezetés oktatása mellett idén is igen komoly művek megszólaltatását vállalta az alkalmi kórusal. Augusztus 9-én a főt istentiszteleten Arthur Honegger Dávid király-oratóriumának részletei és egy reformáció korabeli szövegre írott Hindemith-kantáta hangoztak el.

Hangszereken a tanfolyam előadói és hallgatói működtek közre. Az augusztus 16-i *angyal földi istentiszteleten* Bach 171. kántátája, valamint Händel utrechti Jubilatéjának (HWV 279) részletei hangzottak el. Szólistáink *Ambrus Orsolya* (S),

Megyesi Zoltán (T) és *Holló Csaba* (B) voltak, a hivatásos zenészekből álló zenekart *Fenyvesi Andrea* koncertmester vezette, a continuót orgonistánk játszották.

Kertész Botond

Fóti orgonakurzusok kottabemutatóval

A Kántorképző Intézetben 2015. augusztus 23. és 26. között újra összegyülekeztek a gyakorló kántorok és egyházzzenészek. Az idei év háromszoros jubileum: tizenötödik alkalommal került sor az evangélikus kántorok továbbképző tanfolyamára, a tanfolyam ötödik évét kapcsolódott össze ökumenikus orgonakurzusokkal, és tizedik éve része a programnak *Fassang László* orgonaművész improvizációs kurzusa.

Az évfordulón túl most leginkább a közös öröm határozta meg az együtt töltött napokat. A repertoár bővítő kurzus (augusztus 23–25.) ugyanis egy új kotta megismerésére adott lehetőséget. A *Korárelőjátékok az Evangélikus énekeskönyv énekeihez* című gyűjtemény sok egyházzzenész többévi munkájának gyümölcse: egyik része válogatás a klasszikus korálfeldolgozás-irodalom kevésbé ismert darabjaiból és szerzőitől, másik része pedig kortárs komponisták alkotásainak színes csoportja. A felfedezésben a kötet szerkesztői (egyben szerzői): *Bence Gábor* és *Gálos Miklós*, valamint *Mekis Péter* orgonaművész segítettek a résztvevőket.

A kurzus nyitányaként huszonöt mű csendült fel a gyűjteményből *Bence Gábor*, *Ecsedi*

Zsuzsa, *Kérges Dániel*, *Kocsis Krisztina*, *Mekis Péter*, *Németh Sándor* és *Szebik Attila* előadásában. Mivel gazdag a közös énekkincs, a kottát más felekezetűek is jól tudják használni.

A reggeli és esti közös zsoltáros imádságok alkalmával — *Hafenscher Károly* összeállításában — páli levelek kerültek a gyülekezet elé (1Kor, Gal, Zsid); két este *Bence Áron* hirdette az igét.

Szinte második prédikációként Pál apostol volt a főszereplője a zenehallgatásoknak is: *Mendelssohn Paulus* c. oratóriumából *Ecsedi Zsuzsa* válogatott, leginkább a korálra épülő tételeket kiemelve.

Augusztus 26-án ismét *Cegléd* volt az úticél, az evangélikus templom tübingiai stílusú Bach-orgonája. *Fassang László* idei kurzusának anyagát az improvizáció mellett J. S. Bach művei, valamint Bach-kortárs és Bach-tanítvány szerzők korálfeldolgozásai adták. A napot és az egész tanfolyamot *Fassang László* improvizációs orgonaestje zárta, melyen a közönség által megadott témákat, többnyire koráldallamokat dolgozott fel különböző stílusokban.

Ecsedi Zsuzsa

Korárelőjátékok az Evangélikus énekeskönyv énekeihez

2015 nyarán jelent meg a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadójának gondozásában a *Korárelőjátékok az Evangélikus énekeskönyv énekeihez* című kötet *Bence Gábor* és *Gálos Miklós* szerkesztésében. Idézet az előszóból: „Az evangélikus istentiszteleti orgonazene leginkább saját, identitást teremtő műfaja a korárelőjáték. A gyülekezeti énekek dallamának különböző módon való feldolgozása a XVII. századtól kezdve határozza meg az evangélikus istentisztelet zenei arculatát.”

A kötet az Evangélikus Énekeskönyv és a Gyülekezeti Liturgikus könyv 159 énekéhez kínál összesen 175 korárelőjátékot. Két fő forrásból dolgozik. Egyrészt épít *Hermann Keller*

Achtzig Choralvorspiele című gyűjteményére, mely a XVII–XVIII. századi korárelőjáték-irodalom antológiája, és ezt bővítve 400 év anyagából válogat. Másik forrásként a 2012 nyarán Fóton megrendezett zeneszerzői műhelymunka során keletkezett, illetve az e munka által inspirált új kompozíciók gyűjteménye. *Derecskei András*, *Gyórfy István*, *Kecskés Balázs*, *Mekis Péter*, *Szebik Attila*, *Finta Gergely*, *Horváth Barnabás*, *Róth Márton* és a szerkesztők művei sorolhatók ide.

Ecsedi Zsuzsának köszönhetően jól használható jegyzetek és mutatók egészítik ki a kötetet, melynek kottagrafikáját *Pócs Miklós*, tördelését *Ecsedi Klára* végezte.

(X)

